Artikkeli

SUVI JOKILA – KALYPSO FILIPPOU – ANNA JOLKKONEN

Vastuuta ja vapautta: Kansainvälisten yliopisto-opiskelijoiden uudelleen muotoutuva opiskeluarki covid-19-pandemian alussa

Jokila, Suvi – Filippou, Kalypso – Jolkkonen, Anna. 2023. VASTUUTA JA VAPAUTTA: KANSAINVÄLISTEN YLIOPISTO-OPISKELIJOIDEN UUELLEEN MUOTOUTUVA OPISKELUARKI COVID-19-PANDEMIAN ALUSSA. *Kasvatus* 54, 74–87.

Tässä artikkelissa tarkastelemme kansainvälisten yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia opiskeluarjen rakentumisesta yliopistotilojen sulkeuduttua covid-19-pandemian myötä keväällä 2020. Koronapandemian alkuaikojen opiskeluarkea lähestytään sosiomateriaalisesta näkökulmasta tarkastellen opiskeluarjen kietoumia. Tutkimuksen aineistona oli keväällä 2020 tuotetut (n=33) suomalaisissa yliopistoissa opiskelevien kansainvälisten maisterivaiheen opiskelijoiden haastattelut, joita analysoitiin käsittekarttoja hyödyntämällä. Opiskeluarjessa painottui arjen ajallisuuden, materiaalisuuden ja tilallisuuden muutokset, jotka yhdessä muovasivat uudenlaisia opiskelun tila-aikakietoumia. Opiskeluarjen muutokset johtivat opiskelijoiden vastuun ja vapauden lisääntymiseen omien opintojen etenemisestä ja opiskeluarjesta. Koronapandemia toi esiin opiskeluarjen moninaiset ajalliset ja tilalliset todellisuudet.

Asiasanat: kansainvälinen opiskelija, koronapandemia, opiskelu, kietouma, sosiomateriaalinen, yliopisto

Johdanto

Tässä artikkelissa tavoitteenamme on tarkastella kansainvälisten yliopisto-opiskelijoiden opiskeluarjen rakentumista koronapandemian alussa keväällä 2020. Koronapandemian myötä yliopisto-opiskelijoidenkin opiskeluarki on ollut ennennäkemättömässä muutoksessa, ja osan muutoksista odotetaan olevan pysyviä. Suomalaiset koronatoimet ovat olleet kansallisesti yhteneviä (Moisio 2020), ja pandemian alkuvaiheessa kaikki korkeakoulut sulkivat tilansa. Siirtymä etäopetukseen oli odottamaton ja nopea jättäen samalla opetushenkilökunnalle autonomian päättää, miten he opetuksensa järjestävät. Pandemian aikana on painotettu opetusjärjestelyiden joustavuutta ja ymmärrystä sekä opiskelijoita että opettajia kohtaan (Tatum & Frey 2021). Kuitenkaan vielä ei tiedetä riittävästi siitä, mitä opiskelijat todella tarvitsevat tämänkaltaisessa tilanteessa ja mikä on heidän kokemuksensa opiskelusta (Tatum & Frey 2021).

Tämän tutkimuksen kohteena ovat kansainväliset opiskelijat, joiden elämästä Suomessa tiedetään verrattain vähän. Näin huolimatta siitä, että kansainvälisten opiskelijoiden rekrytointi on ollut vuosikymmeniä korkeakoulu-poliittisena tavoitteena (Jokila 2020). Vaikka kansainvälisten opiskelijoiden tilanne peilautuu monilta osin muihin korkeakouluopiskelijoihin, heidän elämäänsä kehystää lisäksi kokemukset transnationaalisuudesta: he elävät samanaikaisesti sidoksissa sekä paikalliseen opiskelupaikkaansa että kotimaahansa ja usein myös muihin maihin, joissa heillä mahdollisesti on sukulaisia ja ystäviä (Martin & Rizvi 2014).

Koronapandemia pysäytti kansainvälisen liikkuvuuden, tai se oli hyvin rajoitunutta. Huoli kotimaan pandemiatilanteesta saattoi painaa opiskelijoiden mieliä. Koronapandemian kaltaisten kriisien aikana kansainvälisten opiskelijoiden tilannetta voidaan näin ollen pitää haavoittuvana (Firang 2020). Samalla kansainväliset opiskelijat kuitenkin aktiivisina toimijoina muovaavat omaa elämäänsä (Deuchar

2022), ja he eivät suinkaan ole yhtenäinen, yksistään kansainvälisyyteen pelkistyvä ryhmä (Lomer & Mittelmeier 2021; Saari, Koskinen, Attila & Sarén 2020). Edellä mainituista syistä tämä tutkimus avaa näkökulmia myös muiden korkeakouluopiskelijoiden pandemian aikaiseen opiskeluarkeeseen.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluarjen rakentuminen on kasvavan tutkimuksellisen kiinnostuksen kohteena. Aiemmissa tutkimuksissa on havaittu, että erilaiset tilalliset (Alzeer 2019; Gomes 2015), materiaaliset (Peltonen, Suorsa & Silvonen 2021) ja opiskeluaikaan liittyvät (Bunn, Bennett & Burke 2019; Kosonen, Annala, Penttinen & Mäkinen 2021; Xu 2021) tekijät tuottavat erilaisia arjen kietoumia. Tässä tutkimuksessa opiskeluarjella tarkoitamme kaikkia opiskeluun liittyviä tekijöitä, jotka kuuluvat opiskelujen rakentumiseen. Lisäksi opiskeluarki käsitetään rakentuvan osana tilallista ja materiaalista kokonaisuutta. Tutkimus osallistuu keskusteluun opiskeluarjen rakentumisesta osana tilanteista sekä tilallista kokonaisuutta ja toisaalta arjen uudelleen muotoutumisesta koronapandemian aikana. Tutkimus hakee vastausta kysymykseen, minkälaisia opiskeluarjen kietoumia yliopistotilojen sulkeminen tuotti kansainvälisten opiskelijoiden kertomana ja kokemuksissa.

Lähestymme tässä tutkimuksessa opiskelijoiden arkea sosiomateriaalisesta näkökulmasta (Fenwick, Edwards & Sawchuk 2011), mikä tekee mahdolliseksi mikrotason opiskeluarjen tarkastelun osana sitä ympäristöä, jossa se tapahtuu. Kietouman¹ (*entanglement*) käsitteen hyödyntäminen mahdollistaa opiskeluarjen kokonaisvaltaisen tarkastelun huomioiden kokemusten rakentumisen materiaalisissa konteksteissa, kuten opiskelijoiden kotitiloissa. Erilaiset tilalliset ja materiaaliset kontekstit eivät itsessään ole täysin uusia, mutta koronapandemian myötä niiden suhteet toisiinsa muuttuvat luoden näin uudenlaisia todellisuuksia. Yliopistotilojen sulkeuduttua opiskelun aika-tilasuhde opiskelijoiden kokemuksissa muuttui.

Kansainväliset opiskelijat Suomessa ja koronapandemia

Suomessa kansainvälistymispolitiikka on keskittynyt erityisesti kansainvälisten opiskelijoiden rekrytointiin englanninkielisiin maisteriohjelmiin (Jokila 2020). Kansalliseksi tavoitteeksi on asetettu kansainvälisten opiskelijoiden määrän kolminkertaistaminen vuoteen 2030 mennessä (Valtioneuvosto 2021). Poliitiikka on ollut sikäli onnistunutta, että kansainvälisten opiskelijoiden määrä on kasvanut erityisesti 2010-luvulla. Vuonna 2017 voimaan tulleet lukukausimaksut EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulleille opiskelijoille eivät ole hidastaneet kasvua, vaan määrät ovat päinvastoin olleet nousussa. (OPH 2022.)

Aikaisempi kansainvälisiin opiskelijoihin liittyvä tutkimus Suomessa on keskittynyt erityisesti koulutuspoliittiseen tarkasteluun (Jokila 2020), arjen rakentumiseen osa-aikatyön ja oleskelulupaprosessin kontekstissa (Maury 2018), kielipolitiikkaan (Saarinen & Nikula 2013) ja koulutuksen jälkeiseen työllistymiseen (Mathies & Karhunen 2021). Filippou, Kallo ja Mikkilä-Erdmannin (2021) tutkimus opinnäytetöiden ohjausprosesseista kansainvälisissä maisteriohjelmissä havaitsi eroja kansainvälisten ja suomalaistaustaisten opiskelijoiden välillä. Sakurai, Pyhältö ja Lindblom-Ylänne (2014) ovat tutkineet opiskelijoiden oppimisorientaatioita vertaamalla kiinalaisopiskelijoita muihin kansainvälisiin opiskelijoihin. Suomessa opiskelevista kansainvälisistä opiskelijoista tiedetään, että he ovat hyvin moninainen joukko. Heidän syynsä tulla opiskelemaan juuri Suomeen vaihtelevat (Saari ym. 2020); osalla on jo siteitä Suomeen, esimerkiksi suomalainen puoliso. Kansainvälisten opiskelijoiden opinnoista ja opiskeluarjen rakentumisesta sen sijaan on vähemmän tietoa.

Kansainvälisten opiskelijoiden koronapandemian ajan kokemuksia Suomessa on niin ikään tutkittu vähän. Kansainvälisen maisteriohjelman opiskelijoilla tiedetään kuitenkin olleen haasteita opiskeluun liittyvistä vastuista selviytymisessä ja sosiaalisten kontaktien vä-

hentymisen vuoksi. Lisäksi opiskelijat arvioivat opiskelumotivaationsa ja keskittymisensä heikentyneen. (Pappa, Yada & Perälä-Littunen 2020.) Kansainväliset opiskelijat ovat nostaneet myös esiin korona-ajan opintoihin liittyvän tuen tarpeen (Jokila & Filippou 2021).

Tutkimus lääketieteen ja hoitotieteen kansainvälisistä opiskelijoista tarkasteli opiskelijoiden tyytymättömyyttä koronapandemian aikaiseen etäopetukseen; tyytymättömyyteen vaikuttivat tekniset ongelmat, kuten tilat ja verkko-opintojen järjestelyt (Li ym. 2021). Kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa on myös havaittu oppiainekohtaisia eroja koronan vaikutuksista opiskeluun. Esimerkiksi luonnontieteiden opiskelijoiden laboratorioharjoitukset siirtyivät tai ne peruttiin yliopiston laboratorioiden sulkeuduttua, mikä myös pidensi valmistumisaikaa (Sustarsic & Zhang 2022).

Sosiomateriaalinen näkökulma opiskeluarjen tarkastelussa

Korona-ajan yliopistotilojen sulun kautta rakentuvaa opiskeluarkea lähestytään tässä tutkimuksessa sosiomateriaalisesta näkökulmasta (Fenwick & Landri 2012). Se mahdollistaa tarkastelun arjen rakentumisesta osana laajempaa tilallista, materiaalista ja ajallista kokonaisuutta. Tätä voidaan Baradia (2014) mukailen kutsua tila-aika-aineksen (*spacetime-mattering*) muotoutumisen tarkasteluksi. Sosiomateriaalisen näkökulman tavoitteena on tarkastella ilmiötä ja siihen kytkeytyviä toimijoita, esimerkiksi pedagogisia prosesseja, laajentaen lähestymistapaa ihmiskeskeisyydestä kohti tilojen ja materiaalien huomioimista toimintaa rakentavina elementteinä (Fenwick & Landri 2012). Toimintaa voidaan näin ollen tarkastella osana laajempaa tilallista (kuten yliopisto- ja kotitilat) ja materiaalista (esimerkiksi etäopetusovellukset) kokonaisuutta, joissa opiskeluarki koronapandemian aikana rakentui.

Sosiomateriaalisen kietouman käsitteen avulla voidaan puolestaan tarkastella erilaisten tekijöiden, ympäristöjen ja tapahtumien yhteisvaikutusta. Tällöin huomio kiinnitetään yksi-

löiden ja sosiaalisten tekijöiden sijasta yhteyksiin, jotka pitävät toimintaa ja toimijoita yhdessä tarjoten moninäkökulmaisen lähestymistavan opiskelukokemusten tutkimiseen (Fenwick & Landri 2012). Vaikka opiskelu on aina ollut sidoksissa erilaisiin tilallisiin, materiaalsiin ja ajallisiin konteksteihin, koronapandemian rajoitustoimien myötä näiden kolmen ulottuvuuden suhteet toisiinsa muuttuivat.

Sosiomateriaalinen lähestymistapa tarjoaa näkökulman, jonka avulla ihmisen roolin ja toimijuuden tarkastelu saa rinnalleen elottomat ja materiaaliset toimijat, esimerkiksi tilat, esineet ja teknologian (Fenwick ym. 2011), joita tarkastellaan kokonaisuutena (Mulcahy, Cleveland & Aberton 2015). Näiden avulla on mielekästä tarkastella opiskelun tilallisuutta esimerkiksi opiskelujen sujumisessa tilanteessa, jossa arkielämän muutoksia saattaa olla paljonkin. Elolliset ja elottomat toimijat ja tekijät synnyttävät yhdessä kokonaisuuden, jota voidaan tarkastella kietoumana (Fenwick ym. 2011). Sosiomateriaaliset teoriat näkevät vallitsevan kietouman osien käyvän keskenään mikrotason neuvotte-luja, jotka tekevät oppimisesta ja opiskelukokemuksesta merkityksellisen (Tietjen, Ozkan Bekiroglu, Choi, Rook & McDonald 2021).

Sosiomateriaalisessa teoriassa elottomat materiaaliset tekijät nähdään näin ollen toimijoina (Tietjen ym. 2021), jotka muovaavat ihmisen kokemuksia ja toimintaa. Sosiomateriaalinen näkökulma asettaa ihmisen osaksi suurempaa systeemiä, jossa toimijuuden voidaan ajatella syntyvän ihmisen lisäksi hänen ympäristönsä tekijöistä (Fenwick ym. 2011). Sosiomateriaalisessa lähestymistavassa tarkastelu on suhteellista (*relational*) eli tarkasteltava toiminta nähdään rakentuneeksi erilaisten toimijoiden välisten suhteiden kautta (Decuyper & Simons 2016). Tästä on esimerkkinä opetustilanne, joka tapahtuu yliopiston luentosalissa ja johon osallistuu opiskelijoiden sekä luennoitsijan lisäksi yhtä lailla salin tilalliset järjestelyt ja muun muassa käytetyt havainnollistamismateriaalit, kuten PowerPoint-esitykset.

Sosiomateriaalisesta näkökulmasta katsottuna erilaiset teknologiset ratkaisut ovat ar-

jen toimintojen muokkaajia (Fenwick & Landri 2012). Koronapandemia-aikana erilaiset teknologiset ratkaisut, kuten sovellukset esimerkiksi Zoom ja Teams, mahdollistivat opetuksen jatkumisen. Etäopetuksen tutkijat ovat painottaneet, että koronapandemian ajan nopea ja odottamaton siirtymä verkko- ja etäopetukseen eroaa pitkään suunnitellusta ja verkko-opetuksen teoreettisiin lähtökohtiin pohjautuvasta opetuksesta (Adedoyin & Soykan 2020; Bryson & Andres 2020). Etäopetus itsessään ei ollut uusi käsite, vaan erilaiset etäopetukseen viittaavat käsitteet siirrettiin koronapandemian historialliseen ajankohtaan (Williamson, Eynon & Potter 2020), jolloin otettiin myös käyttöön muun muassa käsite hätäetäopetus (*emergency remote teaching*).

Tilanteen yllättävyydestä ja nopeudesta johdettua etäopetusta ryhdyttiin toteuttamaan niin, että opiskelijat ja opettajat suunnittelivat yhdessä opetuksen toteuttamista vain vähän (Bryson & Andres 2020). Opetusjärjestelyt vaihtelivat synkronisesta luento- ja siirtymisestä reaaliaikaiseen online-opetukseen sekä ennalta taltioituihin ei-synkronisiin videotallenteisiin (Adedoyin & Soykan 2020) ja erilaisiin itsenäisiin tehtäviin. Koronapandemia toi esiin opiskelun materiaalisuuden painottaen erityisesti opetuksen teknologista ulottuvuutta (Pischetola, de Miranda & Albuquerque 2021). Digitaalisesti tapahtuvan opetuksen on todettu olevan aina sidoksissa materiaalsiin kietoumiin, joihin se opettajien ja opiskelijoiden arkipäivässä rakentuu (Acton 2017; Gourlay 2021). Aiempi kansainvälisiä opiskelijoita koskeva tutkimus on osoittanut, että opiskelijat kokevat tekniikkavälitteisen opetuksen eri tavoin, esimerkiksi teknisten taitojen hallinnan vuoksi (Habib, Johannesen & Øgim 2014).

Koronapandemian alussa suosituksena oli välttää sosiaalisia kontakteja, turhaa liikku-mista ja ihmisten tapaamista. Erityisesti kotitilasta tuli tällöin keskeinen arkea rakentava tila, kun yliopistotilat suljettiin. Sosiomateriaalisessa lähestymistavassa tilat eivät ole vain neutraaleja toiminnan konteksteja vaan elettyjä tiloja (Fenwick & Landri 2012). Ne ovat raken-

tamassa sosiaalisia tilanteita, jolloin tila eletään ja koetaan; se ei ole vain jonkinlainen konteksti tai tausta sosiaaliselle kanssakäymiselle (Massey 2005). Massey (2004) viittaa paikkojen identiteetteihin (*identity of places*), jotka jatkuvasti rakentuvat toiminnan ja yhteyksien kautta. Paikan identiteetti voi rakentua esimerkiksi yliopistotilasta opiskelupaikkana suhteessa koettiin, jossa vietetään vapaa-aikaa.

Kriittisessä tilallista ulottuvuutta teoretoivassa tutkimuksessa tunnistetaan tilojen samanaikaisuus ja kokemusten moninaisuus sekä tilojen relatiivisuus (Massey 2005). Opiskelua ei siis voida irrottaa tilallisesta kontekstista, jossa se tapahtuu ja tuotetaan. Tässä tutkimuksessa opiskelijoita tarkastellaan siis osana laajempaa sosiomateriaalista systeemiä, jonka osana he toimivat koronapandemiarajoitusten muutettua totutun opiskeluarjen käytäntöjä ja tiloja. Tilallinen kokemus rajoittui tuolloin opiskelijan oman kodin sisäpuolelle, jolloin oppimisen kokemus saattoi myös muuttua (Mulcahy ym. 2015).

Kaikki tilat eivät kuitenkaan ole yhtä merkityksellisiä (Massey 2004). Alzeer (2019) on tarkastellut yliopistoja elettyinä tiloina, jotka ovat staattisten paikkojen sijaan sosiaalisesti rakentuvia. Niin kutsuttuihin kuumiin tiloihin lukeutuvat tilat, joissa opiskeluarkea koetaan ja eletään, kuten esimerkiksi luentosalit ja virtuaaliset tilat. Niin sanotusti kylmiä ovat puolestaan tilat, joihin linkittyvä vähän sosiaalisia tilanteita, kuten käytävät. Kylmät tilat voivat olla merkityksettä tai niihin liitetään sosiaalisia toimintoja, joihin toimija itse ei kytkeydy.

Tiloilla ja niihin pääsyillä on myös havaittu olevan merkitystä sosiaalisten suhteiden rakentajina. Esimerkiksi yliopistotilojen merkitystä kansainvälisten opiskelijoiden sosiaalisten suhteiden rakentajina tarkasteltaessa on havaittu, että arkipäiväiset kohtaamiset ovat tärkeitä väliaikaisten, opiskeluaikaan kiinnittyvien ystävyys-suhteiden luomisessa (Gomes 2015). Tilalliseen ulottuvuuteen liittyy myös liikkumisen käsite; tiloihin ollaan erilaisissa liikkuvissa suhteissa. Päivittäinen liikku-

minen erilaisten tilojen välillä rakentaa arkea ja opiskelupaikkaan kuulumisen kokemuksia (Finn & Holton 2019; Massey 2005).

Edellä esitettyihin materiaaliin ja tilallisiin ulottuvuuksiin kytkeytyy erottamattomasti aika (Massey 2005), jota opiskeluarjen näkökulmasta voidaan tarkastella eri tasoilla (Fenwick & Landri 2012; Massey 2005). Korkeakouluopiskelijoiden arjen rakentumista on tarkasteltu ajan ja sen käytön näkökulmasta (esim. Brooks, Abrahams, Gupta, Jayadeva & Lažetić 2021; Bunn ym. 2019; Kosonen ym. 2021; Xu 2021). Bunn ym. (2019) tutkimus tarkasteli aikaa resurssina opiskelijoiden kokemuksissa liittäen käsityksen ajasta uusliberaaliin ajattelutapaan: opiskelijalle on siirretty vastuuta esimerkiksi oman ajankäytön hallinnasta. Suomalaisten opiskelijoiden kokemuksia ajasta ja lähestymistavoista ajankäyttöön on tarkasteltu myös suhteessa laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin, jossa opiskeluaika (ja erityisesti sen rajaaminen) on ollut poliittisena tavoitteena. Opiskelijat lähestyvät opiskeluaikaa välineellisesti akateemiseen asiantuntijuuteen pyrkien ja uran rakentamiseen tärkein motiivein. Erilaisilla ajallisilla lähestymistavoilla opintoihin on eroja opiskelijoiden sosiaalisen tai taloudellisen tilanteen näkökulmasta. (Kosonen ym. 2021.) Myös kansainvälisten opiskelijoiden opintoihin liittyy erilaisia ajallisia resursseja (Xu 2021), joita on osin rajoitettu, esimerkiksi lukukausimaksuilla.

Mikrotasolla opiskeluarkea rakentuu arkipäiväisissä tilanteissa, joita opiskelurutiinit, kuten kävely yliopiston kampukselle, jäsentävät. Näistä tilanteista rakentuu opintoja jäsentäviä toimijoiden ja materiaalin kietoumia, jotka jäsenyvät arjessa toistojen ja rytmityksen kautta (van Tienoven, Glorieux & Minnen 2017). Opiskelijoiden etäopetusarjen rakentamisessa osana opiskelijoiden arkipäivää on havaittu olevan neljä erilaista tapaa: tasapainottava, kelluva, lamaannuttava ja uudelleen määritelty lähestymistapa. Etäopetukseen kytkeytyy jatkuvaa eri elämäntilanteiden aiheuttamaa tasapainottelua. (Peltola ym. 2021.)

Tutkimuksen aineisto ja menetelmä

Tämä artikkeli on osa laajempaa International students in times of crisis (EqualISM) -tutkimushanketta, jossa tutkitaan kansainvälisten opiskelijoiden koronapandemian ajan arkea ja kokemuksia Suomessa kevästä 2020 kevääseen 2021. Artikkelissa kysymme, minkälaisia opiskeluarjen kietoumia yliopistotilojen sulkeminen tuotti kansainvälisten opiskelijoiden kertomana ja kokemuksissa.

Tämän artikkelin aineisto perustuu hankkeessa tuotettujen maisterivaiheen opiskelijoiden haastattelujen analysointiin. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa, toukuussa 2020, lähetimme kyselyn suomalaisissa yliopistoissa opiskeleville kansainvälisille opiskelijoille. Kyselyyn vastasi 192 henkilöä: maisterivaiheen opiskelijoita (n=99), kandidaattivaiheen opiskelijoita (n=15), vaihto-opiskelijoita (n=61) ja väitöskirjatutkijoita (n=17). Kyselyssä halukkuutensa ilmoittaneista haastateltavista ja lumipallomenetelmää hyödyntäen saimme haastattelujen määräksi lopulta 33. Opiskelija tuli valituksi tutkimukseen, mikäli hän oli tutkimushetkellä kirjautuneena suomalaiseseen yliopistoon ja kansainväliseen koulutusohjelmaan tai hän tunnisti itsensä kansainväliseksi opiskelijaksi.

Haastattelut toteutettiin pääosin etäyhteyksin touko–kesäkuussa 2020. Ensimmäisessä sähköpostiviestissä opiskelijoille kerrottiin haastattelujen tarkoituksesta, haastattelun periaatteista (esimerkiksi anonymiteetti ja luottamuksellisuus) ja lähetettiin tietosuojailmoitus. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysimme opiskelijoiden päivittäisestä elämästä, opinnoista, sosiaalisista suhteista, taloudellisesta tilanteesta ja tulevaisuuden suunnitelmista. Haastattelussa pyysimme opiskelijoita kuvaamaan pandemia-ajan opiskeluaan.

Haastateltavat olivat taustaltaan hyvin moninainen joukko. Heistä 11 oli miehiä ja 22 naisia. Euroopan kansalaisia oli 7, Euroopan ulkopuolelta 28 ja yhdellä oli kaksoiskansalaisuus (toinen EU-maasta ja toinen Euroopan ulkopuolelta). Haastateltavat ovat humanististen

tieteiden (n=11), yhteiskuntatieteiden (n=10), lääketieteen (n=5), tekniikan (n=4) ja luonnontieteiden (n=2) aloilta. On tärkeää huomata, että emme pidä kansainvälisiä opiskelijoita yhtenäisenä ryhmänä, joiden kokemukset rakentuvat kansainvälisyyden kautta (Lomer & Mittelmeier 2021). Analyysissä käytetyt nimet ovat pseudonyymejä, ja haastattelukatkelmat on käännetty ensimmäisen kirjoittajan (Jokila) toimesta suomeksi. Anonymiteetin säilyttämiseksi yhdistimme tieteenalajaottelussa pienempiä aloja isompiin (erityisesti humanistiset alat).

Tutkimuksen sosiomateriaalinen lähestymistapa ohjasi tutkimusaineiston analyysiä. Opiskelijat kuvailivat korona-ajan opiskeluaan, ja analyysissä huomiomme oli juuri haastateltavien arkipäivän opiskelukuvauksissa. Korona-ajan kietoutumia tarkastelimme kotikontekstista käsin; jätimme harjoittelukuvaukset analyysin ulkopuolelle. Analyysin ensimmäisessä vaiheessa luimme litteroidun haastatteluaineiston läpi keskittyen kohtiin, joissa opiskelijat kertoivat opiskeluarjestaan pandemian aikana. Havaitimme, että kokemukset tuntuivat haastavilta kirjoittaa esimerkiksi tiivistelmiksi, sillä ne olivat monipuolisia yhdistäen tilan, ajan ja materiaalin.

Opiskelijoiden kokemusten sidosteisuuden laajemman kontekstin tavoittamiseksi analyysin toisessa vaiheessa teimme kaikista haastateluista käsitkartat (Fearnley 2022), joihin kirjaimme haasteltujen opintoihinsa liittämät kuvaukset ja kokemukset. Käsitkarttojen hyödyllisyys tulee esiin monimutkaisia ilmiöitä tarkasteltaessa ja erityisesti erilaisia toimijoiden ja toiminnan välisiä suhteita tarkasteltaessa (Fearnley 2022). Esimerkkejä opiskeluarjen kietoumisista on kuviossa 1.

Havaitimme arjen rakentumisen olevan hyvin moninaista. Käsitkarttoihin merkitsimme opiskeluun sidoksissa olevat sosiaaliin suhteisiin, materiaaleihin, paikkoihin ja aikaan liittyvät kuvaukset valituilla väreillä. Nämä valitsimme ensimmäisten lukukertojen pohjalta. Keskiössä olivat siis opiskelukokemukset ja niihin liittyvä toiminta. Tutkimuksen analyysi-

KUVIO 1. Esimerkki analyysikartasta

yksikkönä olivat erilaiset pandemia-ajan opiskelukieoumat eli se, miten opiskelukokemuksissa yhdistyivät aika, tila ja paikka. Tämänkaltaisen työskentely mahdollisti joustavamman tavan tarkastella aineistoa.

Kolmannessa vaiheessa vertailimme haastattelujen pohjalta tuotettuja käsittekarttoja tavoitteenamme löytää erilaisia opiskeluarjen kietoumia. Kietoumien analysoiminen käsittekarttojen avulla perinteisemmän lineaarisen analyysin sijaan haastoi ja toisaalta auttoi pohtimaan asioiden välisiä suhteita ja niiden tarkastelua (Nikula ym. 2023).

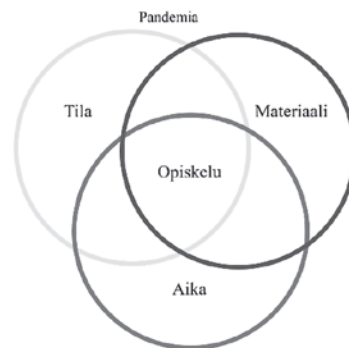
Tutkimuksen tulosten kirjoittaminen osoitautui kuitenkin haasteelliseksi, sillä halusimme kirjoittaa kietoumista mahdollisimman monipuolisesti latistamatta kokemuksia. Päädyimme esittelemään kietoumat neljän alaotsikon alla. Niissä yhdistyvät eri tavoin ajallinen, tilallinen ja materiaallinen ulottuvuus. Alaotsikot ovat koti opiskeluarjen muovaajana ja materiaalliset kietoumat, opiskelun ajankäyttö, opiskelu ja sosiaaliset suhteet sekä pro gradu -kuplassa.

Opiskeluarjen kietoumat

Tutkimuksemme haastatellut kansainväliset opiskelijat kuvailivat pandemian alkuaajan opiskeluarkeaan hyvin vaihtelevasti, ja kuvailuissa korostuivat erilaiset tilalliset, ajalliset ja materiaalliset kietoumat, jotka yhdessä rakensivat eriytyneitä opiskelukokemuksia (ks. Kuvio 2).

Nämä kolme ulottuvuutta (tilallinen, ajallinen ja materiaallinen) ovat olleet aiemminkin läsnä mahdollistamassa ja rajoittamassa opis-

kelua, mutta tässä tutkimuksessa havaitsimme, että pandemian myötä ulottuvuudet rakentuvat uudelleen suhteessa toisiinsa (ks. Kuvio 2). Opiskelijoiden välillä oli lisäksi eroja siinä, minkälaiseksi opiskeluarki rakentui.

KUVIO 2. Opiskelu tilallisena, ajallisena ja materiaalisena kietoumana

Suomessa käyttöönotetut pandemian torjumiseen tähdänneet toimet olivat erityisesti pandemian alkuvaiheessa kansallisesti yhteneviä (Moisio 2020), ja korkeakoulut seurasivat ohjeita samansuuntaisesti. Opiskelijoiden kokemusten kautta voidaan kuitenkin havaita, että yhtenäisestä yliopistotilojen sulusta huolimatta opiskelukokemukset vaihtelivat merkittävästi. Näihin vaikuttivat opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet (kuten perhesuhteet), opiskeluala ja -vaihe sekä valitut opetusmenetelmät sekä vuorovaikutus muiden opettajien ja opiskelijoiden kanssa. Kansainvälisten opiskelijoiden näkökulmasta pandemiarajoituksista keskei-

simmät olivat yliopistotilojen sulkeminen ja kehotus välttää kasvokkaisia kanssakäymisiä. Kotona opiskelu näyttäytyi opiskelijoille eri tavoin joko mahdollistaen tai rajoittaen opiskelua.

Suurin osa haastateltavistamme koki opiskeluarjen jollain tavalla muuttuneen; muutokset näkyivät aikaan ja ajankäyttöön, tiloihin ja niiden käyttöön sekä materiaaliisiin tekijöihin liittyvissä muutoksissa ja erityisesti niiden suhteessa toisiinsa. Erot näkyivät siinä, miten opiskelijat neuvottelivat uudelleen opintojensa jatkumisen muuttuneessa tilanteessa samalla tuoden esiin opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet ja toiminnan mahdollisuudet.

Koti opiskeluarjen muovaajana ja materiaaliset kietoumat

Opiskelijoiden kokemukset koronapandemia-ajan opetuksesta vaihtelivat siinä, millä tavoin opintoja uudelleen järjestettiin nopealla aikataululla etäopetuksiksi ja siinä, miten opintojen järjestelyt mahdollisesti ehtivät muuttua vielä loppukeväästä 2020. Havaitimme tieteenalakohtaisia eroja opiskelun kokemisessa; tämä linkittyi vahvasti opiskeluarjen materiaaliiseen ulottuvuuteen. Varsinkin opiskelijoille, jotka tarvitsivat opinnoissaan erityisiä tiloja ja materiaaleja, siirtymä etäopetukseen oli haasteellista. Kurseja joko peruttiin, siirrettiin myöhempään ajankohtaan tai toteutettiin etänä. Kurssit, jotka vaativat käytännön harjoittelua mutta järjestettiin etänä, koettiin usein haastaviksi tai epämotivoiviksi.

Kotona opiskelu merkitsi osalle vastaajista sitä, että ei ollut pääsyä opiskelun vaatimiin laboratorio- ja harjoittelutiloihin. Kyseinen seikka uudelleen muovasi opiskelua ja sen suhdetta tilallisiin ja materialisiin asetelmiin. Esimerkiksi Steven opiskeli luonnontieteellistä alaa, jonka osana hän suoritti laboratoriotyökentelyä vaativia kurseja. Koronapandemian alettua laboratoriokurssit siirrettiin järjestettäväksi myöhempään ajankohtaan, ja osa kurseista toteutettiin etänä. Jessie oli luonnontieteellistä alaa opiskeleva maisterivaiheen opiskelija, jonka kurssi vaati erityisiä tiloja. Hän kuvasi tilannettaan seuraavasti:

Heidän piti muokata monia kurseja ja meidän piti opetella monia tekniikoita. Osa kurseista siirrettiin myöhempään ajankohtaan, kun voimme olla taas labrassa. Nyt he järjestävät noita kurseja, joten pakolliset kurssit siirrettiin ja muokattiin niin, että kokeiden sijaan, tehtiin vain datan analyysi. Se tehtiin etänä sen sijaan, että olisimme saaneet käytännön harjoittelun.

Tästä katkelmasta välittyy pandemiatilanteen haaste: opintoja piti jatkaa, mutta osa käytännön opetuksesta ja oppimisesta kärsi tilanteesta.

Opiskelijat saattoivat seurata opetustilanteita etäyhteyksien kautta olematta itse samassa fyysisessä tilassa toimijana. Osalle opiskelijoista kotitila ei soveltunut harjoittelua vaativaan opiskeluun. Esimerkiksi Sam kertoi, miten opiskelijat alkoivat etsiä uudenlaisia tapoja harjoitella taitojaan: ”Päätimme tavata ja (harjoitella) yhdessä. Äänitimme joitain juttuja ja laitoimme niitä YouTubeen ja jaoimme muille (näyttääksemme), että (harjoittelemme) vielä. Se oli hyvää, mutta jonkin ajan päästä lopetin harjoittelun. Ajattelin, että ’okei, tein mitä pystyin.’”

Huolimatta siitä, että opiskelijat olivat ymmärtäväisiä opettajia ja koko pandemiaolosuhteita kohtaan oli tilanne opiskelijoiden näkökulmasta haastava: opiskeluun liitetyt odotukset eivät osin toteutuneet. Hyvistä aikeista huolimatta etäyhteyksillä ei pystytty toteuttamaan käytännön harjoittelua vaativaa opetusta.

Opiskelun ajankäyttö

Osalle opiskelijoista etäopetukseen siirtyminen tarkoitti itsenäisten tehtävien määrän merkittävää lisääntymistä. Kotoa suoritettavien etäopintojen tekeminen täytti päivät, eivätkä opiskelu ja vapaa-aika erottuneet toisistaan niin tilallisesti kuin ajallisestikaan (van Tienoven ym. 2017). Darianin mukaan opettaja piti tiukasti kiinni ajankäytöstä ja arvioi osin väärin tehtävien tekoon tarvittavan ajan. Samalla hän kuitenkin painotti opiskelun hyviä puolia:

Se (opiskelu) on ollut ikävää. Mielestäni, koska olemme olleet kotona koko ajan samalla kun luennoitsijat

voivat kuvitella, että meillä ei ole mitään tekemistä tai mitään menossa. Joten he pommittavat meitä niin monilla tehtävillä ja niin monilla harjoituksilla ja palautuspäivät ovat olleet todella tiukat. Joten olet varpaillasi ja se on stressaavaa (---) Mutta se on ollut (myös) hyvää. (---) herään huoneessani, osallistun luennoilleni. Sen jälkeen valmistaudun seuraavaan luentoon mukavasti kotona. Se on aika erilainen kokemus.

Opintojen suoritustapojen uudelleen järjestely edellytti monelta uudenlaisen arjen hallintaitoa. Osa opiskelijoista hyötyi ajasta ja paikasta riippumattomasta opetuksesta esimerkiksi niin, että heidän ei tarvinnut matkustaa toiselle paikkakunnalle osallistuakseen opetukseen. Joillekin arkipäivää rytmittäneen yliopistolle siirtymisen pois jääminen ja mahdollisuudet seurata opetusta ajasta ja paikasta riippumatta tarkoittivat arjen hallinnan haasteita.

Opintojen ajattomuus johti siihen, että opiskelijalle siirtyi vastuuta suunnitella päivänsä. Opiskelu ajan jäsentäjänä muuttui, ja tiettyyn aikaan sidottujen luentojen ja muun opiskelutoiminnan jääminen pois arjesta koettiin sekä haasteellisena että arkea helpottavana tekijänä. Ajallinen joustavuus lisääntyi, mikä tarkoitti suurempaa vastuunottoa omasta arjen ajallisesta hallinnasta (Bunn ym. 2019). Myös etäopetukseen keskittymisessä oli osalla haasteita, esimerkiksi Remyllä:

Seurasin opiskelua oikein hyvin.. siis opettajia, jotka pitivät luennot luentotyylisiin. Ne olivat verkossa ja siinä on aika. Ja seuraat tehtäviä, joita he antavat ja kaikkea ja he ovat joustavia palautuspäivien suhteen, mikä helpottaa minua. Sen sijaan opettajat, jotka peruivat tehtävät esimerkiksi ja vain lasivat videot (nettiin), en seurannut noita videoita, sillä siellä ei ollut ketään minua odottamassa.

Kuvauksissa korostui se, miten synkroninen ja ei-synkroninen opetus (Adedoyin & Soykan 2020) jäsensivät eri tavoin vapautta osallistua kurssille ja seurata luentoja. Samalla se lisäsi ajallista vastuunottoa opinnoista, ja siihen yhdistyi myös sosiaalinen kontrolli opintoi-

hin osallistumisesta. Aikaan kiinnittyvässä opetuksessa opetushetki rakentui sosiaalisesti jaetussa tilassa, vaikka yhteistä jaettua fyysistä tilaa ei ollutkaan.

Synkronisetluentotilanteet rakensivat myös tärkeitä huolenpitoon liittyviä kohtaamisia. Seuraava haastattelukatkelma kertoo opettajasta, joka huomioi opiskelijoiden tilanteet ja kyseli heidän kuulumisiaan rakentaen näin kokemusta yhteisesti jaetusta haasteellisesta tilanteesta (Tang ym. 2021). Jackie vertasi omaa tilannettaan muihin ja kuvasi pandemian aiheuttamia hyvin eriytyneitä arjen kokemuksia:

Opinnäytetyön ohjaaja oli hyvin ymmärtäväinen ja tiesi, että tulemme eri maista maahan, joka ei ole meidän. Ei perhettä, ei mahdollisuutta nähdä ystäviä tai vähän mahdollisuuksia, joten hän oli hyvin ymmärtäväinen. Siksi (tehtävän) palautuspäivä tuli joustavammaksi niin, että hän ei painosta ketään (---) Jokaisella ryhmätapaamisella hän kyseli kuinka voimme. Enkä tuntenut itseäni vaivaantuneeksi sanomalla "I feel like shit". Koska osa viettää elämänsä parasta aikaa ja tekevät hulluja juttuja ja asioita, joita ovat aina halunneet tehdä. Niin ei ollut minulla.

Korona-ajan opintojen ajallista viitekehystä loivat myös opintoja säätelevät raamit. Osa EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulleista opiskelijoista oli tilanteessa, jossa heidän oli saatava opintonsa suoritettua tiettyssä ajassa oleskellupien ja lukukausimaksuvelvoitteen takia. Esimerkiksi Leellä oli haasteita suorittaa opintojaan vaadittavaan opintopistemäärään asti:

Minulla oli mahdollista keskustella ohjelman koordinaattorin kanssa opiskeluiden jatkosta tai yritän saada vähintään 55 opintopistettä pitääkseni apurahan. (Se) on ollut aika ongelmallista minulle. (Koordinaattori) lähetti meille sähköpostia, että mikäli korona on vaikuttanut opintoihimme, meidän tulisi ottaa häneen yhteyttä. Joten tapasin hänet kahdesti.

Tilanteessa oli kuitenkin mahdollista saada apua ja tukea opintojen tekemiseen tai muihin järjestelyihin.

Opiskelu ja sosiaaliset suhteet

Opiskelijan elämäntilanteeseen liittyvät tekijät muovasivat korona-ajan opiskelukokemuksia merkittävästi. Haastateltavien joukossa oli sekä perheellisiä että yksin tai huonekaverien kanssa asuvia. Opiskeluarkea muovasi näin ollen perheellisyys niin ajallisesti kuin tilallisesti. Carie opiskeli Suomessa, ja hänellä oli päivähoitoikäinen lapsi. Koronapandemian alettua hän otti lapsen pois päivähoidosta ja jatkoi opiskelua kotoa käsin:

Opiskelin neljää kurssia ja minun piti palauttaa tehtävät joka viikko. Oli vaikeaa löytää rauhallista työskentelyaikaa, sillä lapseni on myös kotona. Heräsin yleensä seitsemän maissa aamulla, oli todella hiljaista. Työskentelin niin paljon kuin ehdin kunnes lapseni heräsi. Työskentelin yleensä yhteentoista, jolloin lapseni heräsi. Kun lapseni heräsi, tein ruokaa, muita tehtäviä, leikin hänen kanssaan ja neljään mennessä olin tehnyt kaiken ja aloin taas opiskelemaan ja annoin lapselleni ylimääräistä ruutuaikaa.

Opiskelijat, joilla oli lapsia, neuvottelivat opiskeluun käytetyn ajan sekä muiden perheeseen ja arkeen liittyvien velvoitteiden välillä tavoitteenaan mahdollistaa riittävästi aikaa opiskeluun. Ajankäyttö siis muuttui, ja opiskeluaika rakentui lapsen tarpeiden ympärille johtaen aiemmasta poikkeaviin opiskeluaikoihin ja joustoihin.

Lapsiperheellisten opiskelijoiden kokemukset olivat tutkimuksessamme sukupuolittuneita niin, että haastateltavista lapsiperheellisiä oli vain naisia. Haasteista huolimatta äidit saavuttivat kuitenkin opiskeluun liittyviä tavoitteita osin jopa paremmin kuin normaalitilanteessa, jolloin lapsi on mahdollisesti pitkiä aikoja pois hoidosta sairastelun takia. Haastattelemlamme perheellisillä opiskelijoilla puoliso työskenteli tai opiskeli toisessa maassa, eikä heillä näin ollut mahdollisuutta jakaa arjen lastenhoitovastuuta. Yksi vastaajista palasi koronan alkuaikoina kotimaahansa, jossa hänen oli mahdollista saada lastenhoitoapua äidiltään ja näin erillistä opiskeluaikaa.

Yliopistotilat näyttivät tarjoavan tärkeän tilan opiskelijoiden ja henkilökunnan väliselle tuelle ja vuorovaikutukselle. Kampuksella tapahtuvien kohtaamisten katoaminen arkipäivästä tarkoitti osalle haastatelluista kokemuksta vertaistuen katoamisesta, joko kokonaan tai ainakin sen heikentymistä. Opintojen siirtyminen etänä toteutettavaksi rakensi sosiaalisia suhteita uudelleen vähentäen niitä ja siirtäen niitä verkkoon. Sosiaalisten tilanteiden vähenemistä Charlie kuvasi näin:

(ennen korona-aikaa) kun meillä oli joku labratyö tai jokin projekti, voit aina keskustella kaverin kanssa ja näet heidän työt. Voit keskustella ajatuskistasi tai ideoistasi tai muuta. Joten tässä tilanteessa otin yhteyttä vain joihinkin lähimmistä ystäväistäni ja opiskelukavereista. Ni. Muuten en tiennyt kuka osallistuu luennolle, koska Zoomissa kaikki ottavat videot ja mikrofonit pois päältä. En siis tiennyt kuka kurssillani on. Mielestäni kun olet käytännöllisellä labrakurssilla tai sinulla on projekti, voit keskustella opiskelukavereiden ja ystävien kanssa ja havaita, mitä teet väärin tai ehkä saat uuden idean keskustelemalla muiden kanssa. Se näistä opetustilanteista puuttui.

Kyseisen opiskelijan kokemuksesta välittyä etäluentojen kasvottomuus ja sosiaalisten suhteiden muutos. Opiskelijat vertasivat korona-ajan opiskelukokemuksiaan perinteiseen kampuksella tapahtuvaan opiskeluun (Bearman ym. 2022). Kaikki eivät kuitenkaan pitäneet vähentyneitä sosiaalisia kontakteja opiskelukavereihin ongelmallisena, kuten Jo, joka ei pitänyt yhteyttä opiskelukavereihin: ”Se on outoa sillä tavalla, että nämä ovat ihmisiä, joita näet joka päivä ja olet heidän kanssa vuorovaikutuksessa. Sanot ”moi”, keskustellette, he ovat luokallasi.. Mutta sitten se loppuu yllättäen, huomaat, että et tarvitse heitä elämääsi. Tarkoitaa, se kuulostaa pahalta, mutta.. tiedät ketkä ovat tärkeitä ja ketkä ei.” Jo asui haastatteluhetkellä puolisonsa kanssa Suomessa, joten sen voidaan olettaa vaikuttaneen hänen kokemuksiinsa ja tarpeisiinsa olla yhteydessä muihin opiskelijoihin.

Arkipäiväisten siirtymien ja sosiaalisten kohtaamisten poisjääminen nähtiin myös suotuisana opiskeluun keskittymiselle: ”Kun en voi.. koska vaikka minulla olisi yksi luento yliopistolla, minun kuitenkin pitää mennä sinne ja sitten tapaan jonkun ystävän, menemme lounaalle tai kahville, keskustelemme ja sitten puoli päivää onkin mennyt enkä ole saanut mitään aikaiseksi. Mutta kotona vain herään, syön aamupalan ja aloitan kirjoittamisen.” (Finley.) On tosin tärkeää muistaa, että haastattelumme sijoittuivat aivan pandemian alkuvaiheeseen eivätkä siten kuvaa tilannetta ja kokemusta pidemmällä aikavälillä.

Pro gradu -kuplassa

Opinnäytteitä kirjoittaneiden puheissa korostui näkemys ajan hyödyntämisestä tilanteesta, jossa ollaan pakotetusti. Opiskelijat kuvailivat, kuinka päiviä rytmitti tutkielman kirjoittaminen ja siinä edistyminen toi hallinnan tunnetta vaikeassa tilanteesta. Esimerkiksi George, joka pandemian alettua oli opintojensa loppuvaiheessa, tavoitteenaan viimeistellä pro gradu -työnsä kuvaili ja vertaili omaan tilannettaan seuraavalla tavalla: ”Rutiinit jatkuivat melko samoina enkä tuntenut oloani millään tavoin huolestuneeksi, stressaantuneeksi tai masentuneeksi. Päinvastoin minulla oli aikaa kirjoittaa opinnäytetyötäni...” Georgen kuvauksessa pandemia toi mukanaan muusta arjen toiminnasta ylijäänyttä aikaa. Hänelle ja muille opinnäytetyötään tehneille pandemialla oli hyvä ajoitus. Juuri graduun viimeistelleet kuvailivat omaa tilannettaan muihin nähden hyväksi ja kokivat olevansa onnekkaita.

George peilasi omaa tilannettaan myös tunnetasolla muihin. Vaikka haastattelun aikana hän kertoi seuraavansa kotimaansa tilannetta ja pohtivansa pandemian jatkoa, se ei vaikuttanut hänen opiskeluunsa. Oman arjen kuvauksissa ja kokemusten pohdinnassa voi havaita relatiivisuuden; opiskelijat, kuten George, peilasivat omaa tilannettaan muihin ja laajempaan globaaliin tilanteeseen: ”Olen itse sinkku. Minulla on opiskelukavereita, jotka ovat äitejä, heillä on perheet, enemmän lapsia

ja tilanne on ollut heille hankalampi. (...) Olen tuntenut oloni erittäin mukavaksi kotona. Pidin kotona olosta eikä muutos ole ollut shokki.” Opinnäytetyön vaatima kotiin jääminen tuli jopa jaetuksi kokemukseksi, sillä muutkin olivat kotona.

Opiskelijoiden kuvauksissa painottuivat sosiaalisten suhteiden rajoittuminen ja arkipäiväisen liikkumisen, esimerkiksi yliopistotiloihin matkustuksen, loppuminen. Se muodosti opinnäytetyön kirjoittamiselle suotuisan ajallisen ja tilallisen kuplan. Osalle tämän voi tulkita tavaksi siirtää ajatukset koronapandemiatilanteesta muualle.

Pohdinta

Olemme tässä artikkelissa tarkastelleet sosiomateriaalisesta näkökulmasta (Fenwick ym. 2011), miten koronapandemian alkuaikojen yliopistotilojen sulkeminen rakensi uudelleen kansainvälisten opiskelijoiden opiskeluarkea. Olemme analysoineet moninaisten tilanteiden ja kokemusten kautta opiskeluarjen kokemusten rakentumista muuttuvissa tilallisissa, materiaalisissa ja ajallisissa raameissa.

Analysimme osoittaa, kuinka yliopistotilat ovat opiskelua, sosiaalisia suhteita ja aikaa jäsentäviä (Massey 2005). Opiskelukokemukset eivät siis pysyneet samankaltaisina siirryttäessä kotitiloihin, vaan ne muovautuivat uudelleen. Tähän vaikutti se, minkälaisissa materiaalisissa, ajallisissa ja sosiaalisissa tilanteissa opiskelijat olivat verrattuna siihen, mikä heidän opiskelunsa kannalta olisi ollut tilanne huomioiden parasta. Opiskelun siirryttyä kotiin kodista tuli niin sanottu kuuma tila (Alzeer 2019), jonka kautta opiskelijat kiinnittyivät ja joissain tapauksissa etäännyivät opiskelusta. Tutkimuksemme antaa viitteitä siitä, että opiskeluarjen tila-aikasuhteen tulisi tutkimuksen kentällä kiinnittää aiempaa enemmän huomiota.

Opiskeluarjen tilallis-ajallisten muutosten seurauksena oli havaittavissa muutoksia opiskelun arjen vapauksiin ja vastuisiin, jotka eri tavoin haastoivat opiskelijoita järjestelemään opintojaan. Tutkimuksen havainnot kansain-

välisen opiskelijoiden erilaisista opiskelukokemuksista vahvistavat käsitystä siitä, että kriisitilanteissa yhdenlainen ratkaisu opintojen järjestämiseen ei välttämättä sovi kaikille (Tatum & Frey 2021). Esimerkiksi oletus opintojen joustavuudesta ei näytä auttavan kaikkia opiskelijoita. Bryson ja Andresin (2020) painottama opetushenkilökunnan ja opiskelijoiden kesken käytävä keskustelu kriisitilanteessa on yksi mahdollisuus tuoda esiin opiskelijoiden erilaisia tilanteita ja kokemuksia.

Koronapandemia toi esiin piilossa olevaa eriarvoisuutta ja joiltain osin korosti opiskelijoiden välisiä eroja ja resursseja. Esimerkiksi opintoihin liittyvät maksuvelvoitteet ja oleskelulupiin liittyvät rajoitteet toivat opiskeluun ajalliset rajoitteet, jotka eivät olleet kaikille samanlaisia. Samoin lapsiperheellisille pandemia toi omanlaisensa haasteet ajankäytön suhteen. Yliopistotilojen sulkeminen vaikutti myös varsinkin opiskelijoihin, jotka tarvitsivat opinnoissaan erityisiä materiaaleja ja tiloja.

Vaikka tutkimuksen osallistujajoukko oli laajahko, koronatilan ja opiskelun korona-aikana haasteellisimmiksi kokeneita opiskelijoita ei oletettavasti ollut mukana lainkaan. Tutkimuksen rajoitteena on sekin, että analysoitavana oli opiskelijoiden puhe koronapandemian alkuaikojen opiskeluarjesta. Teoreettisesta lähestymistavasta tarkastellen olisi saatantanut olla hedelmällisempää tuottaa etnografisen tutkimuksen opiskelun käytänteistä.

Vaikka tämä tutkimus on toteutettu kansainvälisten opiskelijoiden kanssa, antaa se kuitenkin viitteitä laajemmin korkeakouluopiskelijoiden opiskeluun liittyvistä tila- ja aikakäytymyksistä ja lisää tarvetta tämänkaltaiselle analyysille. Tutkimuksemme antaa viitteitä siihen, että opiskelua ja opiskelujärjestelyjä pohdittaessa tulisi ottaa huomioon tiloihin liittyvät merkitykset ja vaikutukset opiskelijoille. Tämä on tärkeää huomioida myös varauduttaessa koronapandemiaa vastaaviin kriisitilanteisiin. Jatkossa olisi lisäksi tärkeää tutkia korkeakouluopiskelijoiden opiskeluarkeen kytkeytyvää tilallisuutta ja ajallisuutta sekä näiden yhteyttä toisiinsa muussakin kuin globaalin kriisin kontekstissa.

Viite

¹ Käytämme kietouma-käsitettä, joka ei ole vielä vakiintunut suomen kieleen. Se ei, kuten Hohti ja Paananen (2019) toteavat, sisällä entanglement-käsitteen kaikkia ominaisuuksia.

Lähteet

- Acton, R. 2017. Place-people-practice-process: Using sociomateriality in university physical spaces research. *Educational Philosophy & Theory* 49 (14), 1441–1451. <https://doi.org/10.1080/00131857.2017.1309637>
- Adedoyin, O. B. & Soykan, E. 2020. Covid-19 pandemic and online learning: The challenges and opportunities. *Interactive Learning Environments* 31 (2), 863–875. <https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1813180>
- Alzeer, G. 2019. Spatializing higher education: Emirati women learners' hot and cold spaces. *International Studies in Sociology of Education* 28 (1), 46–62. <https://doi.org/10.1080/09620214.2018.1470021>
- Barad, K. 2014. Diffracting diffraction: Cutting together-apart. *Parallax* 20 (3), 168–187. <https://doi.org/10.1080/13534645.2014.927623>
- Beerman, M., Ajjawi, R. & O'Donnell, M. 2022. Life-on-campus or my-time-and-screen: Identity and agency in online postgraduate courses. *Teaching in Higher Education*. <https://doi.org/10.1080/13562517.2022.2109014>
- Brooks, R., Abrahams, J., Gupta, A., Jayadeva, S. & Lažetić, P. 2021. Higher education timescapes: Temporal understandings of students and learning. *Sociology* 55 (5), 995–1014. <https://doi.org/10.1177/0038038521996979>
- Bryson, J. R. & Andres, L. 2020. Covid-19 and rapid adoption and improvisation of online teaching: Curating resources for extensive versus intensive online learning experiences. *Journal of Geography in Higher Education* 44 (4), 608–623. <https://doi.org/10.1080/03098265.2020.1807478>
- Bunn, M., Bennett, A. & Burke, P. J. 2019. In the anytime: Flexible time structures, student experience and temporal equity in higher education. *Time & Society* 28 (4), 1409–1428. <https://doi.org/10.1177/0961463X18787649>
- Decuypere, M. & Simons, M. 2016. Relational thinking in education: Topology, sociomaterial studies, and figures. *Pedagogy, Culture & Society* 24 (3), 371–386. <https://doi.org/10.1080/14681366.2016.1166150>
- Deuchar, A. 2022. The problem with international students' experiences and the promise of their practices: Reanimating research about international students in higher education. *British Educational Research Journal* 48 (3), 504–518. <https://doi.org/10.1002/berj.3779>
- Fearnley, C. J. 2022. Mind mapping in qualitative data analysis: Managing interview data in interdisciplinary and multi-sited research projects. *Geo: Geography and Environment* 9 (1). <https://doi.org/10.1002/geo2.109>
- Fenwick, T., Edwards, R. & Sawchuk, P. 2011. *Emerging approaches to educational research: Tracing the sociomaterial*. New York, NY: Routledge.

- Fenwick, T. & Landri, P. 2012. Materialities, textures and pedagogies: Socio-material assemblages in education. *Pedagogy, Culture & Society* 20 (1), 1–7. <https://doi.org/10.1080/14681366.2012.649421>
- Filippou, K., Kallo, J. & Mikkilä-Erdmann, M. 2021. Supervising master's thesis in international master's degree programmes: Roles, responsibilities and models. *Teaching in Higher Education* 26 (1), 81–96. <https://doi.org/10.1080/13562517.2019.1636220>
- Finn, K. & Holton, M. 2019. Everyday mobile belonging: Theorising higher education student mobilities. London: Bloomsbury.
- Firang, D. 2020. The impact of COVID-19 pandemic on international students in Canada. *International Social Work* 63 (6), 820–824. <https://doi.org/10.1177/0020872820940030>
- Gomes, C. 2015. Negotiating everyday life in Australia: Unpacking the parallel society inhabited by Asian international students through their social networks and entertainment media use. *Journal of Youth Studies* 18 (4), 515–536. <https://doi.org/10.1080/13676261.2014.992316>
- Gourlay, L. 2021. There is no 'virtual learning': The materiality of digital education. *Journal of New Approaches in Educational Research* 10 (1), 57–66. <https://doi.org/10.7821/naer.2021.1.649>
- Habib, L., Johannesen, M. & Øgrim, L. 2014. Experiences and challenges of international students in technology-rich learning environments. *Educational Technology & Society* 17 (2), 196–206.
- Hohti, R. & Paananen, M. 2019. Miten pitkä on "kohta"? Ajan virta ja kietoumat koulussa ja päiväkodissa. *Kasvatus* 50 (1), 34–46.
- Jokila, S. 2020. From inauguration to commercialisation: Incremental yet contested transitions redefining the national interests of international degree programmes in Finland. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy* 6 (2), 143–156. <https://doi.org/10.1080/20020317.2020.1745016>
- Jokila, S. & Filippou, K. 2021. Kansainvälisten opiskelijoiden kokema tuen tarve pandemian aikana. *Tiedepolitiikka* 46 (4), 21–26.
- Kosonen, T., Annala, J., Penttinen, L. & Mäkinen, M. 2022. University students' approaches to making the most of their study time. *Scandinavian Journal of Educational Research* 67 (3), 377–390. <https://doi.org/10.1080/00313831.2021.2021440>
- Li, W., Gillies, R., He, M., Wu, C., Liu, S., Gong, Z. & Sun, H. 2021. Barriers and facilitators to online medical and nursing education during the COVID-19 pandemic: Perspectives from international students from low- and middle-income countries and their teaching staff. *Human Resources for Health* 19, 64. <https://doi.org/10.1186/s12960-021-00609-9>
- Lomer, S. & Mittelmeier, J. 2021. Mapping the research on pedagogies with international students in the UK: A systematic literature review. *Teaching in Higher Education*. <https://doi.org/10.1080/13562517.2021.1872532>
- Martin, F. & Rizvi, F. 2014. Making Melbourne: Digital connectivity and international students' experience of locality. *Media, Culture & Society* 36 (7), 1016–1031. <https://doi.org/10.1177/0163443714541223>
- Massey, D. 2004. Geographies of responsibility. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography* 86 (1), 5–18. <https://doi.org/10.1111/j.0435-3684.2004.00150.x>
- Massey, D. 2005. *For space*. Lontoo: SAGE.
- Mathies, C. & Karhunen, H. 2021. Do they stay or go? Analysis of international students in Finland. *Globalisation, Societies & Education* 19 (3), 298–310. <https://doi.org/10.1080/14767724.2020.1816926>
- Maury, O. 2018. Kansainväliset opiskelijat prekaarina työvoimana Suomessa: Kokemuksia työnteosta opiskelijan oleskeluluvan varassa. *Sosiologia* 55 (4), 334–349.
- Moisio, S. 2020. State power and the COVID-19 pandemic: The case of Finland. *Eurasian Geography and Economics* 61 (4–5), 598–605. <https://doi.org/10.1080/15387216.2020.1782241>
- Mulcahy, D., Cleveland, B. & Aberton, H. 2015. Learning spaces and pedagogic change: Envisioned, enacted and experienced. *Pedagogy, Culture & Society* 23 (4), 575–595. <https://doi.org/10.1080/14681366.2015.1055128>
- Nikula, T., Pitkänen-Huhta, A., Sulkunen, S. & Saario, J. 2023. Rhizoanalysis of sociomaterial entanglements in teacher interviews. *Teoksessa J. Ennsner-Kananen & T. Saarinen (toim.) New materialist explorations into language education*. Cham: Springer, 135–150. https://doi.org/10.1007/978-3-031-13847-8_8
- OPH. 2022. Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa. <https://www.oph.fi/fi/tilastot/ulkomaalaiset-tutkinto-opiskelijat-suomen-kekkouluissa>. (Luettu 11.5.2023.)
- Pappa, S., Yada, T. & Perälä-Littunen, S. 2020. International Master's degree students' well-being at a Finnish university during COVID-19. *Open Education Studies* 2, 240–251. <https://doi.org/10.1515/edu-2020-0128>
- Peltola, M., Suorsa, T. & Silvonen, J. 2021. 'I try to remember that this is temporary': Continuous balancing in remote students' everyday life. *Human Arenas*. <https://doi.org/10.1007/s42087-021-00247-6>
- Pischetola, M., de Miranda, L.V.T. & Albuquerque, P. 2021. The invisible made visible through technologies' agency: A sociomaterial inquiry on emergency remote teaching in higher education. *Learning, Media and Technology* 46 (4), 390–403. <https://doi.org/10.1080/17439884.2021.1936547>
- Saari, J., Koskinen, H., Attila, H. & Sarén, N. 2020. Eurostudent VII – opiskelijatutkimus 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2020:25. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-907-3>
- Saarinen, T. & Nikula, T. 2013. Implicit policy, invisible language: Policies and practices of international degree programmes in Finnish higher education. *Teoksessa A. Doiz, D. Lasagabaster, J. M. Sierra (toim.) English-medium instruction at universities: Global challenges*.

- Multilingual Matters. Bristol: Channel View Publications, 131–150.
- Sakurai, Y., Pyhältö, K. & Lindblom-Ylänne, S. 2014. Are Chinese university students more likely to exhibit a surface approach to learning than other international students in Finland? *Journal of Research in International Education* 13 (2), 135–148. <https://doi.org/10.1177/1475240914540119>
- Sustarsic, M. & Zhang, J. 2022. Navigating through uncertainty in the era of COVID-19: Experiences of international graduate students in the United States. *Journal of International Students* 12 (1), 61–80. <https://doi.org/10.32674/jis.v12i1.3305>
- Tang, A. L. L., Walker-Gleaves, C. & Rattray, J. 2021. University students' conceptions and experiences of teacher care amidst online learning. *Teaching in Higher Education*. <https://doi.org/10.1080/13562517.2021.1989579>
- Tatum, N. T. & Frey, T. K. 2021. (In)flexibility during uncertainty? Conceptualizing instructor strictness during a global pandemic. *Communication Education* 70 (2), 214–216. <https://doi.org/10.1080/03634523.2020.1857419>
- van Tienoven, T. P., Glorieux, I. & Minnen, J. 2017. Exploring the stable practices of everyday life: A multi-day time-diary approach. *The Sociological Review* 65 (4), 745–762. <https://doi.org/10.1177/0038026116674886>
- Tietjen, P., Ozkan Bekiroglu, S., Choi, K., Rook, M. M. & McDonald, S. P. 2021. Three sociomaterial framings for analysing emergent activity in future learning spaces. *Pedagogy, Culture & Society*, 31 (1), 17–36. <https://doi.org/10.1080/14681366.2021.1881593>
- Valtioneuvosto. 2021. Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:24. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-622-8>
- Williamson, B., Eynon, R. & Potter, J. 2020. Pandemic politics, pedagogies and practices: Digital technologies and distance education during the coronavirus emergency. *Learning, Media & Technology* 45 (2), 107–114. <https://doi.org/10.1080/17439884.2020.1761641>
- Xu, C. L. 2021. Time, class and privilege in career imagination: Exploring study-to-work transition of Chinese international students in UK universities through a Bourdieusian lens. *Time & Society* 30 (1), 5–29. <https://doi.org/10.1177/0961463X20951333>

Saapunut toimitukseen: 15.4.2022

Hyväksytty julkaistavaksi: 21.2.2023

Tätä tutkimusta on toteutettu Turun yliopisto-säätiön apurahalla.